

ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Проблема мобілізації внутрішніх ресурсів і спрямування їх на фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання через банківське кредитування загальною для всіх перехідних економік. Якщо не буде знайдено ефективних шляхів її розв'язання, обмеженість кредитних коштів уже найближчим часом може стати гальмом для масштабного економічного зростання. На жаль, сьогодні українські комерційні банки не забезпечують достатньою мірою фінансування виробничих інвестицій та інновацій українських підприємств через механізм банківського кредитування.

Перехідний стан економіки суттєво обмежує ресурсну базу банків, зменшуючи, в свою чергу, масштаби банківського кредитування. Складається зачароване коло. Масштабні інвестиції спроможні пожвавити діяльність підприємств, зробити їх конкурентоспроможними, збільшити обсяги виробництва, розміри оплати праці робітників, створити нові робочі місця. Збільшення доходів населення та коштів на рахунок підприємств поліпшує кредитні можливості банківської системи, створюючи необхідні ресурси для фінансування інвестиційної діяльності підприємств. Однак банківська система перехідної економіки не має достатніх ресурсів, щоб профінансувати початкові масштабні інвестиції.

Досвід розвинутих країн свідчить, що банки в інвестиційному процесі можуть працювати у трьох напрямках:

- обслуговування руху грошей, що належать клієнтам і призначені для інвестицій;
- акумулювання аощаджень спрямуваннях на ринок цінних паперів;
- вкладення інвестиційні проекти як власних, так і залучених коштів.

Банківська система України сьогодні є переважно в першому напрямі, розвитку двох інших перешкоджає низка проблем, пов'язаних передусім зі строками та вартістю кредитів. Інвестиційний попит не задовольняється через брак необхідних обсягів інвестицій [1].

Аналізуючи проблеми, що перешкоджають активному впровадженню довгострокового банківського кредитування інноваційного бізнесу, треба в першу чергу виділити основні системні вади вітчизняної банківської системи, які зводяться до [2]:

- високої ризикованості підприємницької діяльності в Україні у сфері фінансового посередництва через відсутність досвіду роботи у ринкових умовах, слабкої матеріально-технічної бази, інвестиційного виснаження, слабкої відповідальності правового нігілізму учасників господарських правовідносин;

- штучного стримування розвитку банківської системи внаслідок адміністративного тиску з боку владних структур при вирішенні тактичних народногосподарських завдань;

- відсутності довгострокових програм розвитку банківської системи, виходячи з потреб усієї економіки (передусім реального сектора) та з урахуванням об'єктивної необхідності інтеграції до міжнародних ринків;

- слабого рівня законодавчого забезпечення банківської діяльності, низької виконавчої дисципліни, недосконалої роботи державної виконавчої служби;

- специфічних умов трансформаційних змін в Україні, що характеризуються величезними обсягами "тіньової" економіки (в якій перебуває обігу половина грошових ресурсів), високою корумпованістю, наявністю організованих злочинних угруповань у сфері економіки;

- вкрай низького (за світовими нормами) рівня капіталізації вітчизняної банківської системи (сукупний обсяг банківських активів щодо ВВП становить лише 30%), незначного рівня рентабельності банківської діяльності в Україні, нестабільності фінансового стану значної кількості

банків (зокрема так званих великих), бо лише 20% банків мають капітальну базу, що відповідає міжнародним стандартам;

- порівняно високих резервних вимог до вітчизняних банків (у ЄС резервна ставка коливається від 0 до 20%, в Україні – до 14%);

- відсутності повноцінної конкуренції, стримування розвитку фінансово-промислового сектору, високої витратності банківської діяльності;

- наявності значної кількості проблемних кредитів, недосконалості механізму застави [2].

Нині банківська система України не відповідає потребам активізації інвестиційно-інноваційного процесу. Основний напрям реформування банківської системи України вбачається у підвищенні стійкості банків і розвитку реальної конкуренції в банківському бізнесі. Підвищення стійкості банківської системи передбачає залучення банківського сектору додаткового капіталу, в тому числі за рахунок удосконалення податкування банків, спрощення підвищення ефективності процедур ліквідації нежиттєздатних банків. Особливе значення має подальший розвиток системи гарантування вкладів населення без активізації якої неможливо розширити ресурсну базу банківської системи й забезпечити реальну трансформацію аоощаджень в інвестиції

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузнєцова А., Карпа Я. Банківський сектор України як джерело фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності // Вісник НБУ. – 2004. – №1. – С. 60-63.
2. Васильєва Т.А. Банківське фінансування інноваційної діяльності: Монографія. – Суми: Ділові перспективи. – 2006. – 60 с.